КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МЫЙЗАМЫ

ЗАКОН
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Соттук-эксперттик иш жөнүндө

2013-жылдын 16-майында

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан кабыл алынган

1-глава. Жалпы жоболор

1-берене. Ушул Мыйзамдын жөнгө салуу предмети

Ушул Мыйзам Кыргыз Республикасында соттук-эксперттик иштин укуктук негизин, уюштуруу принциптерин жана негизги багыттарын аныктайт, ошондой эле соттук-эксперттик ишти жүзөгө ашырууда келип чыккан укуктук мамилелерди жөнгө салат.

2-берене. Ушул Мыйзамда пайдаланылган негизги түшүнүктөр

Соттук экспертиза – жазык, жарандык жана административдик иштер боюнча далилдөөгө жаткан жагдайларды белгилөө максатында эксперттин алдына коюлган илим, техника, искусство же өнөрчүлүк жаатында атайын билимдерди талап кылган маселелер боюнча эксперт тарабынан изилдөөлөрдү жүргүзүүнү жана корутунду берүүнү камтыган процесстик аракет.

Соттук эксперттин тыянагы – ал тарабынан экспертизанын объекттерине жүргүзүлгөн изилдөөлөрдү талдоонун натыйжасында алынган, өзүнүн ички ынанымдарына негизделген, атайын таанып-билүүсүнүн базасында изилдөөнүн натыйжасы боюнча түзүлгөн, айкын маселе боюнча соттук эксперттин жазуу жүзүндө баяндалган ой корутундусу. Тыянактар бир маанилүү жана ыктымалдуу болушу мүмкүн.

Соттук эксперттин ыктымалдуу тыянагы – белгиленүүчү факт жөнүндө соттук эксперттин негиздүү божомолу (гипотезасы). Ыктымалдуу тыянак өз алдынча далилдөө маанисине ээ эмес.

Соттук эксперттин бир маанилүү тыянагы – факт жөнүндө соттук эксперттин айкын, ишенимдүү ой корутундусу камтылган тыянак.

Кошумча экспертиза – мурда жүргүзүлгөн соттук экспертизанын натыйжалары боюнча соттук эксперт алдыга коюлган бардык маселелерди чечпеген же болбосо кошумча маселелерди чечүү, же болбосо мурдагы изилдөөгө байланышкан объекттерди текшерүү зарыл болгон учурларда өткөрүлө турган, ошол эле же башка соттук экспертке тапшырылган соттук экспертиза.

"Эркин Тоо" № 55 от 02.07.13.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МЫЙЗАМЫ

ЗАКОН
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

О судебно-экспертной деятельности

Принят Жогорку Кенешем Кыргызской Республики 16 мая 2013 года

Глава 1. Общие положения

Статья 1. Предмет регулирования настоящего Закона

Настоящий Закон определяет правовую основу, организационные принципы и основные направления судебно-экспертной деятельности в Кыргызской Республике, а также регулирует правоотношения, возникающие при осуществлении судебно-экспертной деятельности.

Статья 2. Основные понятия, используемые в настоящем Законе

Судебная экспертиза – процессуальное действие, состоящее в проведении исследований и даче заключения экспертом по вопросам, которые требуют специальных знаний в области науки, техники, искусства или ремесла и которые поставлены перед экспертом в целях установления обстоятельств, подлежащих доказыванию по уголовному, гражданскому и административному делу.

Вывод судебного эксперта – изложенное в письменном виде умозаключение судебного эксперта по конкретному вопросу, полученное им в результате анализа проведенных исследований объектов экспертизы, основанное на его внутреннем убеждении, сформированном по результатам исследования на базе специальных познаний. Выводы могут быть категорические и вероятные.

Вероятный вывод судебного эксперта – обоснованное предположение (гипотеза) судебного эксперта об устанавливаемом факте. Самостоятельного доказательственного значения вероятный вывод не имеет.

Категорический вывод судебного эксперта – вывод, содержащий конкретное, однозначное умозаключение судебного эксперта о факте.

Дополнительная экспертиза – судебная экспертиза, проводимая в случаях, когда по результатам предыдущей судебной экспертизы судебный эксперт либо решил не все поставленные перед ним вопросы, либо необходимо решение дополнительных

Соттук эксперттин корутундусу – коюлган маселелер боюнча илимий негизделген тыянактар баяндалган жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган тартипте жол-жоболоштурулган процесстик документ жана далилдин түрү.

Соттук эксперттин квалификациясы – соттук экспертизанын белгилүү түрүн жүргүзүү үчүн соттук экспертте зарыл билимдин, иш билгиликтин, кесиптик көндүмдөрдүн жана тажрыйбанын болушу.

Комиссиялык экспертиза – бир адистиктеги бир нече соттук эксперттер тарабынан өткөрүлүүчү соттук экспертиза.

Комплекстүү экспертиза – өздөрүнүн компетенциясынын чектеринде ар түрдүү адистиктеги эксперттер тарабынан өткөрүлүүчү соттук экспертиза.

Баштапкы экспертиза – маселени чечүү үчүн иш боюнча алгач өткөрүлгөн соттук экспертиза.

Кайталанган экспертиза – мурдагы соттук экспертизанын натыйжалары боюнча соттук эксперттин корутундусу соттук эксперттин тыянактарынын тууралыгына негиздүү шектенүүлөрдү пайда кылган же болбосо мурдагы соттук экспертизаны жүргүзүүнүн процесстик ченемдери бузулган учурларда өткөрүлүүчү соттук экспертиза.

Изилдөө объектинин бузулушу – изилдөөлөрдү өткөрүүдө физикалык, химиялык, биологиялык ыкмаларды колдонуунун натыйжасында объекттин касиеттеринин жана абалынын өзгөрүүсү.

Соттук эксперттин компетенттүүлүгүнүн сертификаты – соттук-эксперттик изилдөөнү жүргүзүүгө тийиштүү эксперттик адистиги боюнча квалификациясын ырастоочу жеке адамга берилүүчү документ.

Соттук эксперттин компетенттүүлүгүн сертификациялоо – соттук-эксперттик изилдөөлөрдү белгилүү бир түрүн жүргүзүүдө коюлуучу талаптарга жеке жактын компетенттүүлүгүнүн ылайык келүүсүн белгилөө жана соттук экспертизаны жүргүзүүдө айкын аракеттерди талаптагыдай жүзөгө ашырууга анын мүмкүнчүлүктөрүн аныктоо.

Соттук эксперттин адистиги – белгилүү бир билимге жана атайын эксперттик даярдыкка ээ адам тарабынан экспертиза объекттеринин белгилүү бир жаатын, түрүн жана түркүмүн изилдөө көндүмдөрүнө (предметтик адистешүү) же ушул экспертизанын объекттерин изилдөө ыкмаларын колдонуу көндүмдөрүнө (ыкмалык адистешүү) ээ болуу процесси жана натыйжасы.

Соттук-эксперттик иш – жазыктык, жарандык же администрациялык процесстердин катышуучулары болуп саналган жактардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын камсыз кылуу үчүн соттук экспертизаны уюштуруу жана жүргүзүү боюнча иш.

Соттук эксперт – илим, техника, искусство же өнөрчүлүк жаатында атайын билимдерге ээ, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык ага соттук экспертизаны жүргүзүү тапшырылган, иштин бүтүшүнө кызыкдар болбогон адам.

Соттук-эксперттик иликтөө – тыянакты (корутундуну) туюндуруу менен аяктаган таанып билүү процесси, соттук эксперт тарабынан жүргүзүлгөн тигил же бул материалдарды иликтөө. Эксперттик иликтөө атайын билимдин негизинде жана иликтөөгө келип түшкөн объекттерге карата тиешелүү ыкмаларды жана усулдарды колдонуу аркылуу эксперттин компетенциясына ылайык жүзөгө ашырылат.

Атайын билимдер – айкын илим, техника, искусство же өнөрчүлүк жаатында атайын даярдык жана (же) кесиптик тажрыйба жолу менен ээ болгон теориялык билимдердин жана практикалык көндүмдөрдүн системасы.

вопросов или исследование объектов, связанных с предыдущим исследованием, поручаемая тому же или другому судебному эксперту.

Заключение судебного эксперта – процессуальный документ и вид доказательства, в котором излагаются научно обоснованные выводы по поставленным вопросам и который оформлен в порядке, предусмотренном законодательством Кыргызской Республики.

Квалификация судебного эксперта – наличие у судебного эксперта необходимых знаний, умений, профессиональных навыков и опыта для производства определенного вида судебных экспертиз.

Комиссионная экспертиза – судебная экспертиза, проводимая несколькими судебными экспертами одной специальности.

Комплексная экспертиза – судебная экспертиза, проводимая экспертами различных специальностей в пределах своей компетенции.

Первичная экспертиза – судебная экспертиза, впервые проведенная по делу для разрешения вопроса.

Повторная экспертиза – судебная экспертиза, проводимая в случаях, когда заключение судебного эксперта по результатам предыдущей судебной экспертизы вызывает обоснованные сомнения в достоверности выводов судебного эксперта либо были нарушены процессуальные нормы производства первичной судебной экспертизы.

Повреждение объекта исследования – изменение свойств и состояния объекта в результате применения физических, химических, биологических методов при проведении исследований.

Сертификат компетентности судебного эксперта – документ, выдаваемый физическому лицу, подтверждающий квалификацию по определенной экспертной специальности на проведение судебно-экспертного исследования.

Сертификация компетентности судебного эксперта – установление соответствия компетентности физического лица требованиям, предъявляемым при проведении определенного вида судебно-экспертных исследований, и определение его возможностей надлежащим образом осуществлять конкретные действия при производстве судебной экспертизы.

Специальность судебного эксперта – процесс и результат приобретения лицом, имеющим определенное образование и специальную экспертную подготовку, навыков исследования объектов экспертизы определенного рода, вида и подвида (предметная специализация) или навыков применения методов исследования объектов этой экспертизы (методная специализация).

Судебно-экспертная деятельность – деятельность по организации и производству судебной экспертизы для обеспечения прав и законных интересов лиц, являющихся участниками уголовного, гражданского или административного процесса.

Судебный эксперт – не заинтересованное в исходе дела лицо, обладающее специальными знаниями в области науки, техники, искусства или ремесла, которому в соответствии с законодательством Кыргызской Республики поручено производство судебной экспертизы.

Судебно-экспертное исследование – процесс познания, завершающийся формулировкой вывода (заключения), исследование тех или иных материалов, производимое судебным экспертом. Экспертное исследование осуществляется на основе специальных знаний и в соответствии с компетенцией эксперта посредством

3-берене. Соттук-эксперттик иш жөнүндө мыйзамдар

Кыргыз Республикасынын соттук-эксперттик иш жөнүндө мыйзамдары Кыргыз Республикасынын Конституциясына негизденет жана Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик, Жарандык-процесстик кодекстеринен, Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө кодексинен, ушул Мыйзамдан жана соттук экспертизаларды уюштурууну, дайындоону жана жүргүзүүнү регламенттөөчү башка ченемдик укуктук актылардан, ошондой эле Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган, мыйзамда белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимдерден турат.

4-берене. Соттук-эксперттик иштин принциптери

Соттук-эксперттик иш төмөнкү принциптерге негизденет:

1) мыйзамдуулукка;

2) адамдын жана жарандын укуктарынын жана эркиндиктеринин сакталышына;

3) соттук эксперттин көз карандысыздыгына;

4) калыстыкка;

5) изилдөөлөрдүн ар тараптуулугуна жана толуктугуна;

6) соттук эксперттин кесиптик этикасынын сакталышына;

7) соттук-эксперттик изилдөөлөрдү жүргүзүүдө илимий-техникалык каражаттарды жана ыкмаларды пайдалануу мүмкүндүгүнө.

5-берене. Соттук-эксперттик ишти жүзөгө ашырууда мыйзамдуулуктун сакталышы

Соттук-эксперттик иш Кыргыз Республикасынын Конституциясына жана башка ченемдик укуктук актыларына ылайык жүзөгө ашырылат.

Ушул Мыйзамдын талаптарынын бузулушу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген жоопкерчиликке алып келет.

6-берене. Соттук-эксперттик ишти жүзөгө ашырууда адамдын жана жарандын укуктарынын жана эркиндиктеринин сакталышы

Соттук-эксперттик иш жарандардын тең укуктуулугун, алардын эркиндигин жана жеке кол тийгистигин, жеке турмушунун кол тийгистигин, жеке жана үй-бүлөлүк жашыруун сырына, абийирин жана ар-намысын коргоого конституциялык укуктарын, ошондой эле адамдын жана жарандын башка мыйзамдуу укуктарын жана эркиндиктерин сактоодо жүзөгө ашырылат.

7-берене. Соттук эксперттин көз карандысыздыгы

Экспертиза жүргүзүүдө соттук эксперт көз карандысыз жана экспертизаны дайындаган органдан же жактан, иштин бүтүшүнө кызыкдар башка адамдардан кандайдыр бир көз каранды болушу мүмкүн эмес. Эксперт өзүнүн адистик билимине ылайык жүргүзүлгөн изилдөөлөрдүн натыйжаларына негизденип корутунду берет.

Сот, укук коргоо жана башка мамлекеттик органдарга, уюмдарга, бирикмелерге, ошондой эле жеке жактарга соттук экспертизаны жүргүзүүгө кийлигишүүгө тыюу салынат.

применения к объектам, поступившим на исследование, соответствующих методов и методик.

Специальные знания – система теоретических знаний и практических навыков в области конкретной науки, техники, искусства или ремесла, приобретаемых путем специальной подготовки и (или) профессионального опыта.

Статья 3. Законодательство о судебно-экспертной деятельности

Законодательство Кыргызской Республики о судебно-экспертной деятельности основывается на Конституции Кыргызской Республики и состоит из Уголовно-процессуального, Гражданского процессуального кодексов Кыргызской Республики, Кодекса Кыргызской Республики об административной ответственности, настоящего Закона и иных нормативных правовых актов, регламентирующих организацию, назначение и производство судебных экспертиз, а также вступивших в установленном законом порядке в силу международных договоров, участницей которых является Кыргызская Республика.

Статья 4. Принципы судебно-экспертной деятельности

Судебно-экспертная деятельность основывается на принципах:

1) законности;

2) соблюдения прав и свобод человека и гражданина;

3) независимости судебного эксперта;

4) объективности;

5) всесторонности и полноты исследований;

6) соблюдения профессиональной этики судебного эксперта;

7) допустимости использования научно-технических средств и методов при проведении судебно-экспертных исследований.

Статья 5. Соблюдение законности при осуществлении судебно-экспертной деятельности

Судебно-экспертная деятельность осуществляется в соответствии с Конституцией Кыргызской Республики и другими нормативными правовыми актами.

Нарушение требований настоящего Закона влечет ответственность, установленную законодательством Кыргызской Республики.

Статья 6. Соблюдение прав и свобод человека и гражданина при осуществлении судебно-экспертной деятельности

Судебно-экспертная деятельность осуществляется при соблюдении равноправия граждан, их конституционных прав на свободу и личную неприкосновенность, неприкосновенность частной жизни, личную и семейную тайну, защиту чести и достоинства, а также иных законных прав и свобод человека и гражданина.

Соттук эксперттин ишине кийлигишкен учурда, адам Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жоопкерчиликке тартылат.

8-берене. Изилдөөлөрдүн калыстыгы, ар тараптуулугу жана толуктугу

Соттук эксперт изилдөөлөрүн илимий жактан так жана тажрыйбага таянган негизде, тиешелүү адистигинин чектеринде, ар тараптуу жана толук көлөмдө жүргүзүүгө милдеттүү.

Соттук эксперттин корутундусу жалпы кабыл алынган илимий жана тажрыйбалык маалыматтардын базасында аларды текшерүүгө мүмкүнчүлүк берген жоболорго негизденүүгө тийиш.

9-берене. Соттук эксперттин кесиптик этикасынын сакталышы

Соттук-эксперттик изилдөөлөрдү жүргүзүүдө соттук эксперттин кесиптик этикасынын нормалары сакталууга тийиш.

10-берене. Соттук-эксперттик изилдөөлөрдү жүргүзүүнүн каражаттарын жана ыкмаларын пайдалануунун мүмкүндүгү

Соттук-эксперттик изилдөөлөрдү жүргүзүүдө илимий-техникалык каражаттарды жана ыкмаларды пайдаланууга жол берилет, эгерде алар:

1) мыйзамда түздөн-түз каралса же анын ченемдерине жана принциптерине карама-каршы келбесе;

2) илимий жактан далилдүү болсо;

3) соттук экспертизаны жүргүзүүнүн натыйжалуулугун камсыз кылса;

4) коопсуз болсо.

11-берене. Соттук-эксперттик иштин мазмуну

Соттук-эксперттик иш төмөнкүлөрдү камтыйт:

1) жазык, жарандык жана администрациялык иштер боюнча соттук экспертизаларды жүргүзүүнү;

2) соттук экспертиза жаатында илимий изилдөөлөрдү жүргүзүүнү жана илимий-усулдук камсыз кылууну;

3) соттук экспертизанын теориясын жана тажрыйбасын өнүктүрүүнүн негизги багыттарын түзүүнү;

4) соттук эксперттин ведомстволук караштуулугуна карабастан эксперттик изилдөөлөрдүн сапатын бирдиктүү усулдук контролдоону жүзөгө ашырууну.

12-берене. Изилдоо объекттери

1. Буюм далилдери, документтер, предметтер, өлүктөр жана алардын бөлүктөрү, жаныбарлар, салыштырып изилдөө үчүн үлгүлөр, системалар, технологиялар, маалыматтык массивдер, ошондой эле алар боюнча соттук экспертиза жүргүзүлүп жаткан иштин материалдары изилдөөлөрдүн объекттери болуп саналат.

Статья 7. Независимость судебного эксперта

При производстве экспертизы судебный эксперт независим и не может находиться в какой-либо зависимости от органа или лица, назначивших экспертизу, других лиц, заинтересованных в исходе дела. Эксперт дает заключение, основываясь на результатах проведенных исследований в соответствии со своими специальными знаниями.

Запрещается судебным, правоохранительным и иным государственным органам, организациям, объединениям, а также физическим лицам вмешиваться в проведение судебной экспертизы.

В случае вмешательства в деятельность судебного эксперта лицо привлекается к ответственности в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

Статья 8. Объективность, всесторонность и полнота исследований

Судебный эксперт обязан проводить исследование на строго научной и практической основе, в пределах соответствующей специальности, всесторонне и в полном объеме.

Заключение судебного эксперта должно основываться на положениях, дающих возможность проверить их на базе общепринятых научных и практических данных.

Статья 9. Соблюдение профессиональной этики судебного эксперта

При производстве судебно-экспертных исследований должны соблюдаться нормы профессиональной этики судебного эксперта.

Статья 10. Допустимость использования средств и методов проведения судебно-экспертных исследований

Применение при производстве судебно-экспертных исследований научно-технических средств и методов допускается, если они:

1) прямо предусмотрены законом или не противоречат его нормам и принципам;

2) научно состоятельны;

3) обеспечивают эффективность производства судебной экспертизы;

4) безопасны.

Статья 11. Содержание судебно-экспертной деятельности

Судебно-экспертная деятельность включает:

1) производство судебных экспертиз по уголовным, гражданским и административным делам;

2) проведение научных исследований в области судебной экспертизы и научно-методическое обеспечение;

3) формирование основных направлений развития теории и практики судебной экспертизы;

4) осуществление единого методического контроля за качеством экспертных исследований независимо от ведомственной принадлежности судебного эксперта.

Изилдөөлөр ошондой эле тирүү адамдарга карата да жүргүзүлөт.

2. Изилдоолордү жүргүзүүдө буюм далилдери жана документтер изилдөөлөрдү жүргүзүү жана корутунду берүү үчүн зарыл өлчөмдо гана, соттук экспертизаны дайындаган органдын (жактын) уруксаты менен бузулушу же пайдаланылышы мүмкүн. Көрсөтүлгөн уруксат соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомдо же аныктамада камтылууга тийиш.

Соттук экспертизаны дайындаган органдын (жактын) уруксаты менен буюм далилдеринин жана документтердин бузулушу алардын менчик ээсине келтирилген зыяндын ордун соттук-эксперттик уюмдар же эксперт тарабынан толтурулушуна алып келбейт.

3. Эгерде изилдөө объектин соттук-эксперттик мекемеге ташуу мүмкүн болбогон учурда, соттук экспертизаны дайындаган орган же жак экспертке объектке тоскоолдуксуз барышын жана аны изилдөө мүмкүнчүлүгүн камсыз кылат.

13-берене. Соттук-эксперттик уюмдар

1. Соттук-эксперттик уюмдар мамлекеттик жана мамлекеттик эмес болушу мүмкүн.

2. Соттук экспертизаны уюштуруу жана жүргүзүү аркылуу соттордун, алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн органдардын, тергөөчүлөрдүн жана прокурорлордун ыйгарым укуктарынын аткарылышын камсыз кылуу үчүн түзүлгөн ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдардын адистештирилген мекемелери (укук коргоо органдарынын бөлүмдөрү) мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдар болуп саналышат.

3 Соттук-эксперттик иши негизги болуп саналган уюмдар мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдар болуп таанылат. Соттук-эксперттик уюмдун штатында алар үчүн ушул иш орду негизги болуп саналган эксперттер туруууга жана алардын квалификациясынын деңгээли белгиленген тартипте берилген компетенттүүлүк сертификаты менен ырасталууга тийиш.

Бул уюмдар соттук-эксперттик ишке катышуу үчүн ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар тарабынан белгиленген тартипте жүзөгө ашырылуучу соттук экспертиза чөйрөсүндөгү сапаттын улуттук стандарттарына ылайык келүүсүнө аккредитацияланууга жатат.

Мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдар мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдар тарабынан гана жүргүзүлүүчү экспертизалардан башка, соттук экспертизалардын бардык түрлөрүн өткөрүшөт.

Мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдар экспертизалардын төмөнкүдөй түрлөрүн өткөрүшпөйт:

1) баллистикалык экспертизаны;

2) адам издеринин экспертизасын;

3) бүтүнгө бөлүктөр боюнча экспертизаны;

4) жарылуучу техникалык экспертизаны;

5) өрт-техникалык экспертизаны;

6) баңги каражаттарынын, психотроптук заттардын жана прекурсорлордун экспертизасын;

7) люминофорлордун экспертизасын;

8) стационардык соттук-психиатриялык экспертизаны;

Статья 12. Объекты исследований

1. Объектами исследований являются вещественные доказательства, документы, предметы, трупы и их части, животные, образцы для сравнительного исследования, системы, технологии, информационные массивы, а также материалы дела, по которому производится судебная экспертиза.

Исследования проводятся также в отношении живых лиц.

2. При проведении исследований вещественные доказательства и документы, с разрешения органа (лица), назначившего судебную экспертизу, могут быть повреждены или использованы только в той мере, в какой это необходимо для проведения исследований и дачи заключения. Указанное разрешение должно содержаться в постановлении или определении о назначении судебной экспертизы.

Повреждение вещественных доказательств и документов, произведенное с разрешения органа (лица), назначившего судебную экспертизу, не влечет возмещения ущерба их собственнику судебно-экспертными организациями или экспертом.

3. В случае если транспортировка объекта исследований в судебно-экспертную организацию невозможна, орган или лицо, назначившие судебную экспертизу, обеспечивают эксперту беспрепятственный доступ к объекту и возможность его исследования.

Статья 13. Судебно-экспертные организации

1. Судебно-экспертные организации могут быть государственными и негосударственными.

2. Государственными судебно-экспертными организациями являются специализированные учреждения (подразделения правоохранительных органов) уполномоченных государственных органов, созданные для обеспечения исполнения полномочий судов, органов дознания, следователей и прокуроров посредством организации и производства судебной экспертизы.

3. Негосударственными судебно-экспертными организациями признаются организации, судебно-экспертная деятельность которых является основной. В штате судебно-экспертной организации должны состоять эксперты, для которых данное место работы является основным и уровень квалификации которых подтвержден сертификатом компетентности, выданным в установленном порядке.

Данные организации для участия в судебно-экспертной деятельности подлежат аккредитации на соответствие национальным стандартам качества в сфере судебной экспертизы, осуществляемой в порядке, установленном уполномоченными государственными органами.

Негосударственные судебно-экспертные организации проводят все виды судебных экспертиз, кроме экспертиз, проводимых исключительно государственными судебно-экспертными организациями.

Негосударственные судебно-экспертные организации не проводят следующие виды экспертиз:

1) баллистическую экспертизу;

2) экспертизу следов человека;

3) экспертизу целого по частям;

9) өлүктөрдүн экспертизасын;

10) дарыгерлердин кесиптик иштериндеги укук бузуулар боюнча экспертизаны;

11) жазык иштери боюнча – автотехникалык экспертизаны;

12) жазык иштери боюнча – транспорттук-трассологиялык экспертизаны;

13) жазык иштери боюнча – курулуш-техникалык экспертизаны.

Мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдар өздөрүнүн уюштуруу документтеринде көрсөтүлгөн аталышын гана пайдаланууга жана өзүнүн аталышында «мамлекеттик эмес соттук-эксперттик» деген сөздөрдү пайдаланууга тийиш.

4. Бир жана ошол эле профилдеги мамлекеттик жана мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдар эксперттик тажрыйбага, эксперттердин кесиптик даярдыгына жана адистешүүсүнө бирдей илимий-усулдук мамиле жасоонун негизинде соттук экспертизаны уюштуруу жана жүргүзүү боюнча ишти жүзөгө ашырат.

5. Мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдар соттук экспертизаны өздөрү үчүн ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар тарабынан аныкталган профилге ылайык өткөрүшөт.

6. Соттук эксперттин адистигинин алкагынан чыккан жана соттук-эксперттик уюмдар тарабынан өткөрүлбөгөн экспертизалардын айрым түрлөрүн өткөрүү үчүн сот экспертизасын дайындаган жактын же органдын чечими боюнча сот эксперттеринен тышкары тиешелүү билимге ээ башка адистер да мыйзамда белгиленген тартипте тартылышы мүмкүн.

7. Соттук-эксперттик уюмдардын башка мамлекеттер үчүн соттук экспертиза уюштуруу жана жүргүзүү боюнча иши Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган, мыйзамда белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимдерге ылайык жүзөгө ашырылат.

14-берене. Соттук эксперт

1. Соттук эксперт катарында мамлекеттик соттук эксперт, мамлекеттик эмес соттук эксперт же зарыл атайын билимдерге ээ башка адам чыга алат.

Өзүнүн кызматтык милдеттерин аткаруу тартибинде соттук экспертизаны жүргүзгөн соттук-эксперттик уюмдун кызматкери мамлекеттик жана мамлекеттик эмес соттук эксперт болуп саналат.

Укук коргоо органдарынын бөлүмчөлөрүнүн эксперттерин кошпогондо, мамлекеттик соттук эксперт мамлекеттик кызматчы болуп саналбайт.

2. Соттук эксперт катары ишке катышуу үчүн тартылган, кайсы бир соттук-эксперттик уюмдун штатында турбаган адам соттук экспертизаны Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык аны дайындаган органдын (жактын) тапшырмасын аткаруу тартибинде жүргүзөт.

3. Соттолгондугу жоюлбаган же алып салынбаган адамдар соттук эксперт катары тартылышы мүмкүн эмес.

Тиешелүү юридикалык фактынын күнүнөн тартып 3 жыл бою төмөнкү адам соттук эксперт боло алышпайт:

1) соттолгондугу мыйзамда белгиленген тартипте жоюлган же алынган;

4) взрывотехническую экспертизу;

5) пожарно-техническую экспертизу;

6) экспертизу наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров;

7) экспертизу люминофоров;

8) стационарную судебно-психиатрическую экспертизу;

9) экспертизу трупов;

10) экспертизу по правонарушениям профессиональной деятельности врачей;

11) автотехническую экспертизу – по уголовным делам;

12) транспортно-трассологическую экспертизу – по уголовным делам;

13) строительно-техническую экспертизу – по уголовным делам.

Негосударственные судебно-экспертные организации должны использовать только то наименование, которое указано в их учредительных документах, и в своем наименовании использовать слова «негосударственная судебно-экспертная».

4. Государственные и негосударственные судебно-экспертные организации одного и того же профиля осуществляют деятельность по организации и производству судебной экспертизы на основе единого научно-методического подхода к экспертной практике, профессиональной подготовке и специализации экспертов.

5. Государственные судебно-экспертные организации проводят судебную экспертизу в соответствии с профилем, определенным для них уполномоченными государственными органами.

6. Для проведения некоторых видов экспертиз, выходящих за рамки специальностей судебного эксперта и не проводимых судебно-экспертными организациями, по решению лица или органа, назначивших судебную экспертизу, кроме судебных экспертов могут привлекаться в установленном законодательством порядке и другие специалисты, обладающие соответствующими знаниями.

7. Деятельность судебно-экспертных организаций по организации и производству судебной экспертизы для других государств осуществляется в соответствии с вступившими в установленном законом порядке в силу международными договорами, участницей которых является Кыргызская Республика.

Статья 14. Судебный эксперт

1. В качестве судебного эксперта может выступать государственный судебный эксперт, негосударственный судебный эксперт или другое лицо, обладающее необходимыми специальными знаниями.

Государственным и негосударственным судебным экспертом является работник судебно-экспертной организации, производящий судебную экспертизу в порядке исполнения своих должностных обязанностей.

Государственный судебный эксперт не является государственным служащим, за исключением экспертов подразделений правоохранительных органов.

2. Лицо, привлеченное для участия в деле в качестве судебного эксперта, не состоящее в штате какой-либо судебно-экспертной организации, производит судебную

2) мамлекеттик кызматтан, прокуратура органдарынан, башка укук коргоо органдарынан, соттордон жана соттук-эксперттик уюмдардан тартиптик жосун жасаганы үчүн бошотулган;

3) соттук-эксперттик иши менен алектенүүгө компентенттүүлүк сертификатынан ажыратылган;

4) соттук-эксперттик иши менен алектенүүгө компентенттүүлүк сертификатынын колдонулушу токтотулган.

4. Соттук эксперт өзүнө тапшырылган соттук экспертизанын предметине таандык жана корутунду берүү үчүн мааниси бар маселелер боюнча гана иштин жагдайларын изилдөөгө катышат.

Алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн органдар, тергөө, сот жана тараптар соттук териштирүүдо соттук экспертке ага тапшырылган соттук экспертизага жана ал берген корутундуга байланыштуу гана кайрылууга укуктуу.

Соттук эксперт өзү берген корутунду жана жеке озү жүргүзгөн изилдөөлөр боюнча гана суракка алынышы мүмкүн.

Соттук экспертти ал корутунду бергенге чейин суракка алууга тыюу салынат.

15-берене. Эксперттерге коюлуучу кесиптик жана квалификациялык талаптар

1. Кыргыз Республикасынын атайын билимге ээ жараны эксперт боло алат.

2. Мамлекеттик жана мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдарда эксперттин кызмат ордун жогорку кесинтик билими бар жана кийин айкын эксперттик адистик боюнча даярдыктан өткөн жаран ээлей алат. Эксперттердин кесиптик даярдыгынын деңгээлин аныктоо эксперттик-квалификациялык комиссиялар тарабынан жүзөгө ашырылат. Эксперттердин кесиптик даярдыгынын деңгээли көрсөтүлгөн комиссиялар тарабынан ар бир 5 жылда кайра кароого жатат.

16-берене. Соттук экспертти сертификациялоо

1. Соттук эксперттер ар бир 5 жылда компетенттүүлүккө сертификацияланууга жатат.

Квалификациялык экзамендерди кабыл алуу жана белгилүү бир эксперттик адистик боюнча соттук эксперттин компетенттүүлүгүнүн сертификатын берүү эксперттик-квалификациялык комиссия тарабынан жүзөгө ашырылат.

2. Соттук эксперттин компетенттүүлүгүнүн сертификатын берүүнүн, берүүдөн баш тартуунун, токтото туруунун, колдонулушун токтотуунун жана ажыратуунун тартиби жана шарттары Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет.

17-берене. Эксперттик-квалификациялык комиссия

1. Эксперттик-квалификациялык комиссия мамлекеттик соттук эксперттин же мамлекеттик эмес соттук-эксперттик уюмдун соттук экспертинин компетенттүүлүгүнүн сертификатын берүү, берүүдөн баш тартуу, токтото туруу, колдонулушун токтотуу же болбосо ажыратуу жөнүндө чечимди кабыл алат.

экспертизу в порядке выполнения поручения органа (лица), ее назначившего, в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

3. Не могут привлекаться в качестве судебного эксперта лица, имеющие непогашенную или неснятую судимость.

В течение 3 лет со дня соответствующего юридического факта судебным экспертом не может быть лицо:

1) судимость которого погашена или снята в установленном законом порядке;

2) уволенное с государственной службы, из органов прокуратуры, иных правоохранительных органов, судов, судебно-экспертных организаций в связи с совершением дисциплинарного проступка;

3) лишенное сертификата компетентности на занятие судебно-экспертной деятельностью;

4) действие сертификата компетентности на занятие судебно-экспертной деятельностью которого прекращено.

4. Судебный эксперт участвует в исследовании обстоятельств дела только по вопросам, относящимся к предмету порученной ему судебной экспертизы и имеющим значение для дачи заключения.

Органы дознания, следствия, суд и стороны в судебном разбирательстве вправе обращаться к судебному эксперту только в связи с порученной ему судебной экспертизой и данным им заключением.

Судебный эксперт может быть допрошен только по данному им заключению и лично проведенным исследованием.

Запрещается допрос судебного эксперта до дачи им заключения.

Статья 15. Профессиональные и квалификационные требования, предъявляемые к эксперту

1. Экспертом может быть гражданин Кыргызской Республики, обладающий специальными знаниями.

2. Должность эксперта в государственных и негосударственных судебно-экспертных организациях может занимать гражданин, имеющий высшее профессиональное образование и прошедший последующую подготовку по конкретной экспертной специальности. Определение уровня профессиональной подготовки экспертов осуществляется экспертно-квалификационными комиссиями. Уровень профессиональной подготовки экспертов подлежит пересмотру указанными комиссиями каждые 5 лет.

Статья 16. Сертификация судебного эксперта

1. Судебные эксперты подлежат сертификации компетентности каждые 5 лет.

Прием квалификационных экзаменов и выдача сертификата компетентности судебного эксперта по определенной экспертной специальности осуществляются экспертно-квалификационными комиссиями.

2. Порядок и условия выдачи, отказа в выдаче, приостановления, прекращения действия и лишения сертификата компетентности судебного эксперта устанавливаются Правительством Кыргызской Республики.

2. Эксперттик-квалификациялык комиссия соттук-эксперттик мекемелердин окүлдөрүнөн жана 5 жылдан кем эмес эксперттик иштеги стажы бар соттук эксперттерден түзүлгөн туруктуу курамга ээ болот.

3. Комиссияда соттук экспертизанын айрым жааттары (түрлорү) же болбосо айкын эксперттик багыттар боюнча секциялар түзүлөт.

4. Комиссиянын курамына аткаруу бийлигинин башка органдарынын, илимий мекемелердин жана жогорку окуу жайларынын эксперттик кызматтарынын өкүлдөрү киргизилиши мүмкүн.

5. Эксперттик-квалификациялык комиссиянын ишинин тартиби Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталат.

18-берене. Соттук эксперттердин жана соттук-эксперттик изилдоолордүн усулдарынын мамлекеттик реестрлери

1. Соттук-эксперттик уюмдардын кызматкерлери болуп саналган соттук эксперттер жөнүндо маалыматтар Соттук эксперттердин мамлекеттик реестрине киргизилет, аны түзүүнүн жана пайдалануунун максаттары, тартиби Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет.

2. Ушул Мыйзамдын 13-беренесинин 6-бөлүгүндө каралган учурларды кошпогондо, тергөөчү, прокурор, алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн орган, сот соттук экспертиза жүргүзүүнү Соттук эксперттердин мамлекеттик реестрине ал жөнүндо маалымат киргизилген соттук экспертке тапшырышат.

3. Соттук эксперттин компентенттүүлүгүнүн сертификатын токтото туруу, колдонулушун токтотуу жана ажыратуу жөнүндө маалыматтар Соттук эксперттердин мамлекеттик реестрине киргизилет.

4. Ушул Мыйзамдын талаптарына жооп берген соттук-эксперттик изилдөөлөрдүн усулдары жөнүндө маалыматтар Соттук-эксперттик изилдөөлөрдүн усулдарынын мамлекеттик реестрине киргизилет, аны түзүүнүн жана пайдалануунун максаттары, тартиби Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет.

2-глава. Соттук-эксперттик уюмдун жетекчисинин жана экспертинин милдеттери жана укуктары

19-берене. Соттук-эксперттик уюмдун жетекчисинин милдеттери

1. Соттук-эксперттик уюмдун жетекчиси төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомду же аныктаманы алгандан кийин ушул уюмдун коюлган маселелерге жоопторду берүү үчүн талап кылынган көлөмдө атайын билимдерге ээ айкын экспертине же эксперттер комиссиясына аны жүргүзүүнү тапшырууга;

2) экспертке жана эксперттер комиссиясына алардын милдеттерин жана укуктарын түшүндүрүүгө;

3) соттук экспертизаны дайындаган органдын (жактын) тапшыруусу боюнча экспертти атайылап жалган корутунду бергендиги жана корутунду берүүдөн баш тарткандыгы үчүн жазык жоопкерчилиги жөнүндө эскертүүгө, андан тиешелүү кол кат алууга жана аны эксперттин корутундусу менен бирге соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) жөнөтүүгө;

Статья 17. Экспертно-квалификационные комиссии

1. Экспертно-квалификационная комиссия принимает решение о выдаче, отказе в выдаче, приостановлении, прекращении действия либо лишении сертификата компетентности государственного судебного эксперта или судебного эксперта негосударственной судебно-экспертной организации.

2. Экспертно-квалификационная комиссия имеет постоянный состав, образующийся из представителей судебно-экспертных учреждений и судебных экспертов, имеющих стаж экспертной работы не менее 5 лет.

3. В комиссии образуются секции по отдельным родам (видам) судебных экспертиз либо конкретным экспертным направлениям.

4. В состав комиссии могут быть включены представители экспертных служб иных органов исполнительной власти, научных учреждений и высших учебных заведений.

5. Порядок деятельности экспертно-квалификационной комиссии определяется Правительством Кыргызской Республики.

Статья 18. Государственные реестры судебных экспертов и методик судебно-экспертных исследований

1. Сведения о судебных экспертах, являющихся сотрудниками судебно-экспертных организаций, вносятся в Государственный реестр судебных экспертов, цели, порядок формирования и использования которого устанавливаются Правительством Кыргызской Республики.

2. Следователь, прокурор, орган дознания, суд поручают производство судебной экспертизы судебному эксперту, сведения о котором внесены в Государственный реестр судебных экспертов, за исключением случаев, предусмотренных в части 6 статьи 13 настоящего Закона.

3. Сведения о приостановлении, прекращении действия и лишении сертификата компетентности судебного эксперта вносятся в Государственный реестр судебных экспертов.

4. Сведения о методиках судебно-экспертных исследований, отвечающих требованиям настоящего Закона, вносятся в Государственный реестр методик судебно-экспертных исследований, цели, порядок формирования и использования которого устанавливаются Правительством Кыргызской Республики.

Глава 2. Обязанности и права руководителя и эксперта судебно-экспертной организации

Статья 19. Обязанности руководителя судебно-экспертной организации

1. Руководитель судебно-экспертной организации обязан:

1) по получении постановления или определения о назначении судебной экспертизы поручить ее производство конкретному эксперту или комиссии экспертов данной организации, которые обладают специальными знаниями в объеме, требуемом для ответов на поставленные вопросы;

2) разъяснить эксперту или комиссии экспертов их обязанности и права;

4) эксперттин көз карандысыздык принцибин бузбоо менен, соттук экспертизаларды жүргүзүү мөөнөттөрүнүн сакталышын, өткөрүлгөн изилдөөлөрдүн толуктугун жана сапатын контролдоону камсыз кылууга;

5) изилдөөлөрдү аяктоо боюнча соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) эксперттин корутундусун, изилдөө объекттерин жана иштин материалдарын жөнөтүүгө;

6) изилдөөлөрдүн жана алардын натыйжаларынын жашыруундуулугун сактоо үчүн зарыл шарттарды камсыз кылууга;

7) соттук экспертизаны уюштурууга жана жүргүзүүгө байланыштуу өзүнө белгилүү болгон маалыматтарды, анын ичинде жарандардын конституциялык укуктарын бузушу мүмкүн болгон маалыматтарды, ошондой эле мамлекеттик, коммерциялык же мыйзам менен корголгон башка сырларды түзгөн маалыматтарды ачыкка чыгарбоого.

2. Жетекчи изилдөөлөрдү жүргүзүү үчүн зарыл болгон төмөнкүдөй шарттарды камсыз кылууга милдеттүү:

1) коопсуздук техникасынын жана өндүрүштүк санитариянын эрежелеринин сакталышын;

2) берилген изилдөө объекттеринин жана иштин материалдарынын сакталышын.

3. Жетекчи төмөнкүлөргө укуксуз:

1) соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомсуз соттук экспертиза жүргүзүү үчүн зарыл изилдөө объекттерин жана иштин материалдарын талап кылууга;

2) соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) менен макулдашпастан аны жүргүзүүгө ушул уюмда иштебеген адамдарды өз алдынча тартууга;

3) айкын соттук экспертиза боюнча тыянактардын мазмунун алдын-ала белгилеген көрсөтмөлөрдү экспертке берүүгө.

20-берене. Соттук-эксперттик уюмдун жетекчисинин укуктары

Жетекчи төмөнкүлөргө укуктуу:

1) эгерде ушул уюмда айкын адистиктеги эксперт, зарыл материалдык-техникалык база же болбосо изилдөөлөрдү өткөрүү үчүн атайын шарттар жок болсо, артка кайтаруунун жүйөлөрүн көрсөтүү менен соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомду (аныктаманы) аткарбастан аны жүргүзүү үчүн берилген изилдөө объекттерин жана иштин материалдарын кайтарууга;

2) эгерде алардын атайын билими корутунду берүү үчүн зарыл болсо, соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) ушул уюмда иштебеген адамдарды эксперттик комиссиянын курамына киргизүү жөнүндө өтүнүч жасоого;

3) соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) чет мамлекеттин соттук экспертин тартуу жөнүндө өтүнүч жасоого;

4) соттук экспертизаны жүргүзүүнү соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомдо же аныктамада көрсөтүлгөн башка уюмдардын катышуусу менен уюштурууга;

5) соттук экспертизаны уюштуруу жана жүргүзүү менен байланышкан милдеттеринин жана укуктарынын бир бөлүгүн өзүнүн орун басарына, ошондой эле өзү жетектеген уюмдун түзүмдүк бөлүмүнүн жетекчисине өткөрүп берүүгө;

6) соттук экспертизаны дайындаган органдан (жактан) төмөнкүлөргө байланышкан чыгымдардын ордун толтурууну талап кылууга:

3) по поручению органа (лица), назначившего судебную экспертизу, предупредить эксперта об уголовной ответственности за дачу заведомо ложного заключения и отказ от дачи заключения, взять у него соответствующую подписку и направить ее вместе с заключением эксперта в орган (лицу), назначивший судебную экспертизу;

4) обеспечить контроль за соблюдением сроков производства судебных экспертиз, полнотой и качеством проведенных исследований, не нарушая принцип независимости эксперта;

5) по окончании исследований направить заключение эксперта, объекты исследований и материалы дела в орган (лицу), назначивший судебную экспертизу;

6) обеспечить условия, необходимые для сохранения конфиденциальности исследований и их результатов;

7) не разглашать сведения, которые стали ему известны в связи с организацией и производством судебной экспертизы, в том числе сведения, которые могут нарушить конституционные права граждан, а также сведения, составляющие государственную, коммерческую или иную охраняемую законом тайну.

2. Руководитель обязан обеспечить условия, необходимые для проведения исследований:

1) соблюдение правил техники безопасности и производственной санитарии;

2) сохранность представленных объектов исследований и материалов дела.

3. Руководитель не вправе:

1) истребовать без постановления (определения) о назначении судебной экспертизы объекты исследований и материалы дела, необходимые для производства судебной экспертизы;

2) самостоятельно без согласования с органом (лицом), назначившим судебную экспертизу, привлекать к ее производству лиц, не работающих в данной организации;

3) давать эксперту указания, предрешающие содержание выводов по конкретной судебной экспертизе.

Статья 20. Права руководителя судебно-экспертной организации

Руководитель вправе:

1) возвратить без исполнения постановление (определение) о назначении судебной экспертизы, представленные для ее производства объекты исследований и материалы дела, если в данной организации нет эксперта конкретной специальности, необходимой материально-технической базы либо специальных условий для проведения исследований, указав мотивы, по которым производится возврат;

2) ходатайствовать перед органом (лицом), назначившим судебную экспертизу, о включении в состав комиссии экспертов лиц, не работающих в данной организации, если их специальные знания необходимы для дачи заключения;

3) ходатайствовать перед органом (лицом), назначившим судебную экспертизу, о привлечении судебного эксперта иностранного государства;

4) организовывать производство судебной экспертизы с участием других организаций, указанных в постановлении или определении о назначении судебной экспертизы;

а) изилдөө объекттери ушул соттук-эксперттик уюм тарабынан өз убагында алынбагандыгы үчүн айыптарды кошпогондо, соттук экспертизага келип түшкөн изилдөө объекттерин транспорт уюму тарабынан сактагандыгы үчүн компенсация менен;

б) почта чыгымдарын кошпогондо, объекттерди алар изилденгенден кийин жеткирүү менен;

в) соттук экспертизаны жүргүзүү аяктагандан кийин соттук-эксперттик уюмда изилдөө объекттерин сактоо менен;

г) эгерде соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) жетекчиге көрсөтүлгөн объекттер менен иштөөнүн өзүнө белгилүү атайын эрежелери жөнүндө билдирбесе же эгерде алар талаптагыдай таңгакталбаган болсо, ушул соттук-эксперттик уюмга жогорку коркунучтагы объекттердин келип түшкөндүгүнүн натыйжасында болгон жарылуулардын, өрттөрдүн жана башка күтүүсүз кырсыктардын кесепеттерин жоюу менен;

д) эксперттин кыймылсыз же ташып келүүгө мүмкүн болбоочу объект жайгашкан жерге баруу менен.

21-берене. Эксперттин укуктары жана милдеттери

1. Эксперт төмөнкүлөргө укуктуу:

1) тиешелүү соттук-эксперттик уюмдун жетекчисине соттук экспертизаны жүргүзүүгө башка эксперттерди тартуу жөнүндө өтүнүч жасоого;

2) процесстин катышуучулары тарабынан анын корутундусу же көрсөтмөлөрү туура эмес түшүнүлөөрүнүн жүйөсү боюнча тергөө аракетинин же сот жыйынынын протоколуна киргизилүүгө жаткан билдирүүлөрдү жасоого;

3) эркин билген тилде корутундуну жана жоопторду берүүгө жана алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн адам, тергөөчү, прокурор же сот дайындаган котормочунун кызматынан пайдаланууга;

4) соттук экспертизанын предметине тиешелүү иш материалдары менен таанышууга жана кошумча материалдарды берүү жөнүндө өтүнүч берүүгө;

5) соттук экспертиза дайындоо жөнүндө токтомдо (аныктамада) баяндалган маселенин туюндурулушун тапшырманын маңызын өзгөртпөстөн корутундуда өзгөртүүгө. Маселени адегендеги туюндурмасына кайра келтиргенден кийин бул маселе соттук эксперт тарабынан өз компетенциясына жана атайын билимдерине ылайык кандай түшүнүлөөрү көрсөтүлөт;

6) эксперттик изилдөөнүн усулун өз алдынча тандоого жана ушул соттук экспертизаны талаптагыдай жүргүзүү максатында зарыл учурда илимий изилдөөлөрдү жана эксперименттерди өткөрүүгө;

7) корутунду берүү үчүн мааниге ээ далилдерди изилдөө үчүн зарылдыктын чектеринде соттук жыйналышка өзүнүн катышуу убактысын чектөө жөнүндө соттон суранууга, же андай изилдөөнү соттук-эксперттик уюмдун шарттарында өткөрүү зарылдыгы жөнүндө билдирүүгө;

8) өзүн суракка алуу протоколу менен таанышууга жана протоколго киргизүүгө жаткан сын-пикирлерди айтууга, суракка алууда өзүнүн жоопторун өз колу менен жазып берүүгө;

9) эгерде соттук экспертиза комиссиялык болуп өткөрүлсө, башка соттук эксперттер менен кеңешүүгө.

5) передавать часть обязанностей и прав, связанных с организацией и производством судебной экспертизы, своему заместителю, а также руководителю структурного подразделения организации, которую он возглавляет;

6) требовать от органа (лица), назначившего судебную экспертизу, возмещения расходов, связанных:

а) с компенсацией за хранение транспортной организацией поступивших на судебную экспертизу объектов исследований, за исключением штрафов за несвоевременное их получение данной судебно-экспертной организацией;

б) с транспортировкой объектов после их исследования, за исключением почтовых расходов;

в) с хранением объектов исследований в судебно-экспертной организации после окончания производства судебной экспертизы;

г) с ликвидацией последствий взрывов, пожаров и других экстремальных ситуаций, явившихся результатом поступления в данную судебно-экспертную организацию объектов повышенной опасности, если орган (лицо), назначивший судебную экспертизу, не сообщил руководителю об известных ему специальных правилах обращения с указанными объектами или если они были в ненадлежащей упаковке;

д) с проездом эксперта к месту расположения недвижимого или нетранспортабельного объекта.

Статья 21. Права и обязанности эксперта

1. Эксперт вправе:

1) ходатайствовать перед руководителем соответствующей судебно-экспертной организации о привлечении к производству судебной экспертизы других экспертов;

2) делать подлежащие занесению в протокол следственного действия или судебного заседания заявления по поводу неправильного истолкования участниками процесса его заключения или показаний;

3) давать заключение и ответы на языке, которым свободно владеет, и пользоваться услугами переводчика, назначенного лицом, производящим дознание, следователем, прокурором или судом;

4) знакомиться с материалами дела, касающимися предмета судебной экспертизы, и подавать ходатайство о предоставлении дополнительных материалов;

5) изменять в заключении формулировку вопроса, изложенного в постановлении (определении) о назначении судебной экспертизы, не меняя сути задания. После воспроизведения вопроса в первоначальной формулировке указывается, как этот вопрос понимается судебным экспертом в соответствии с его компетенцией и специальными знаниями;

6) самостоятельно выбирать методику экспертного исследования и, при необходимости, проводить научные исследования и эксперименты в целях надлежащего производства данной судебной экспертизы;

7) просить суд об ограничении времени его присутствия в судебном заседании в пределах, необходимых для исследования доказательств, имеющих значение для дачи заключения, или заявлять о необходимости проведения такого исследования в условиях судебно-экспертной организации;

10) соттук экспертизаларды жүргүзүүдө өзгөчө пикирин баяндоого;

11) алар боюнча өзүнө суроо коюлбаган, иш үчүн олуттуу мааниге ээ болгон соттук экспертизаны жүргүзүүдө белгиленген жагдайларга өз демилгеси боюнча кошумча суроолорду коюуну кошуп алганда өз корутундусунда көрсөтүүгө;

12) соттук экспертизаны дайындаган органдын (жактын) уруксаты менен тергөө же соттук аракеттерди өткөрүүгө катышууга жана соттук экспертизанын предметине тиешелүү өтүнүч жасоого;

13) эгерде алар соттук эксперттин укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын бузса, тергөөчүнүн, прокурордун, соттун же соттук экспертизаны дайындаган башка адамдардын аракеттерине жана чечимдерине мыйзамда белгиленген тартипте даттанууга;

14) соттук экспертизаларды жүргүзүүгө байланышкан чыгымдардын ордун толтурууну талап кылууга;

15) соттук экспертизаны жүргүзүүдөн баш тартууга, эгерде:

а) изилдөөлөрдү жүргүзүүнүн зарыл шарттарынын жоктугунун кесепетинен соттук эксперттин өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келсе;

б) соттук эксперттин көз карандысыздыгынын принциби бузулса;

в) илимдин онүгүшүнүн заманбап деңгээли коюлган суроолорго жооп берүүгө мүмкүндүк бербесе;

16) ушул Мыйзамдын 30-беренесинде көрсөтүлгон шарттарда корутунду берүүнүн мүмкүн эместиги жөнүндо билдирүүгө.

Эксперт ошондой эле Кыргыз Республикасынын тиешелүү ироцесстик мыйзамдарында каралган башка укуктарга да ээ.

2. Эксперт төмонкүлөргө укуксуз:

1) соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомдо (аныктамада) көрсөтүлбөгон буюмдук далилдерди жана иштин материалдарын изилдөөгө;

2) соттук экспертиза жасалып жаткан жазык, жарандык жана административдик иштин материалдарын кызматтык жайдан тышкары сактоого;

3) озүнө тапшырылган соттук экспертизаны жүргүзүүгө башка соттук эксперттерди же адамдарды тартууга;

4) эгерде бул анын иштин кандай бүтүшүнө кызыкдар эместигине шек келтире турган болсо, экспертиза дайындаган органдын (жактын) макулдугусуз процесстин катышуучулары менен жеке байланыш түзүүгө;

5) ишке тиешелүү, бирок мыйзамда белгиленген тартипте озүнө берилбеген материалдарды өз алдынча чогултууга жана алып коюуга;

6) чечилиши анын компетенциясына кирбеген маселелер боюнча корутундуларды, түшүндүрмөлөрдү, сунуштарды берүүгө;

7) аны дайындаган органды (жакты) кошпогондо, соттук экспертизанын натыйжалары жөнүндө кимдир-бирөөгө билдирүүгө;

8) соттук экспертизаны дайындаган органдын (жактын) уруксатысыз изилдөө объекттерин жок кылууга же болбосо алардын касиетин сезилерлик өзгөртүүгө.

3. Эксперт төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) тиешелүү соттук-эксперттик уюмдун жетекчиси тарабынан тапшырылган соттук экспертизаны жүргүзүүгө кабыл алууга;

8) знакомиться с протоколом его допросов и высказывать замечания, подлежащие внесению в протокол, излагать собственноручно свои ответы при допросе;

9) совещаться с другими судебными экспертами, если судебная экспертиза проводится комиссионно;

10) излагать особое мнение в производстве судебных экспертиз;

11) указывать в своем заключении, включая постановку дополнительных вопросов по собственной инициативе, на установленные при производстве судебной экспертизы обстоятельства, имеющие существенное значение для дела, по поводу которых ему не были поставлены вопросы;

12) с разрешения органа (лица), назначившего судебную экспертизу, присутствовать при проведении следственных или судебных действий и заявлять ходатайства, касающиеся предмета судебной экспертизы;

13) обжаловать в порядке, установленном законом, действия и решения следователя, прокурора, суда или иных лиц, назначивших судебную экспертизу, если они нарушают права и законные интересы судебного эксперта;

14) истребовать возмещение расходов, связанных с производством судебных экспертиз;

15) отказаться от производства судебной экспертизы, если:

а) имеется угроза жизни и здоровью судебного эксперта вследствие отсутствия необходимых условий проведения исследований;

б) нарушен принцип независимости судебного эксперта;

в) современный уровень развития науки не позволяет ответить на поставленные вопросы;

16) сообщить о невозможности дачи заключения при условиях, указанных в статье 30 настоящего Закона.

. Эксперт также имеет и другие права, предусмотренные соответствующим процессуальным законодательством Кыргызской Республики.

2. Эксперт не вправе:

1) исследовать вещественные доказательства и материалы дела, не указанные в постановлении (определении) о назначении судебной экспертизы;

2) хранить материалы уголовного, гражданского и административного дела, по которому проводится судебная экспертиза, вне служебного помещения;

3) самостоятельно привлекать других судебных экспертов или лиц к производству порученной ему судебной экспертизы;

4) вступать без согласия органа (лица), назначившего судебную экспертизу, в личные контакты с участниками процесса, если это ставит под сомнение его незаинтересованность в исходе дела;

5) самостоятельно собирать и изымать материалы, относящиеся к делу, но не представленные ему в установленном законом порядке;

6) давать заключения, объяснения, предложения по вопросам, разрешение которых выходит за пределы его компетенции;

7) сообщать кому-либо о результатах судебной экспертизы, за исключением органа (лица), ее назначившего;

2) өзүнө берилген объекттерди жана иштин материалдарын толук изилдөөгө, анын компетенциясына кирген, өзүнүн алдына коюлган маселелер боюнча негиздүү жана калыс корутунду берүүгө;

3) сот экспертизасын дайындаган органды (жакты) изилдөөнүн көлөмүн кеңейтүүнүн, анын ичинде жаңы соттук эксперттерди тартуу жана башка экспертизаларды жүргүзүү жолу менен кеңейтүүнүн зарылдыгы жөнүндө күбөлөндүрүүчү, өзү аныктаган бардык фактылар тууралуу кабардар кылууга;

4) алар изилдөөнүн мүнөзүнө байланыштуу болгон учурларда, алардын максималдуу сакталышын камсыз кылуу менен, буюм далилдеринин бузулушуна жана жараксыз болушуна жол бербөөгө;

5) сот экспертизасын жүргүзүүгө байланыштуу өзүнө белгилүү болгон маалыматтарды, анын ичинде жарандардын конституциялык укуктарын чектеши мүмкүн болгон маалыматтарды, ошондой эле мамлекеттик, коммерциялык же мыйзам аркылуу корголгон башка сырларды түзгөн маалыматтарды, ошондой эле иштин материалдарынын маалыматтарын ачыкка чыгарбоого;

6) берилген изилдөө объекттеринин жана иштин материалдарынын сакталышын камсыз кылууга.

22-берене. Соттук эксперттин жоопкерчилиги

1. Соттук эксперт өзүнүн атайын билимине ылайык жүргүзүлгөн изилдөөлөрдүн натыйжаларына баа берүүнүн негизинде өз атынан корутунду берет жана ал үчүн жеке жоопкерчилик тартат.

2. Өзүнө жүктөлгөн милдеттерди талаптагыдай жана (же) өз убагында аткарбаганы үчүн соттук эксперт Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык тартиптик, административдик же жазык жоопкерчиликке тартылышы мүмкүн.

3. Алган эксперттик адистиги боюнча компетентсиздиги ашкереленгенде эксперт компетенттүүлүк сертификатынан ажыратылышы мүмкүн.

23-берене. Соттук экспертизаны уюштуруудагы жана жүргүзүүдөгү чектоолор

1. Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдарында каралган негиздер бар болгондо эксперт соттук экспертизаны жүргүзүүгө катышуудан четтетилүүгө тийиш жана аны жүргүзүүнү токтоосуз токтотууга милдеттүү.

2. Тирүү адамга карата соттук экспертизаны жүргүзүүгө, аны дайындаганга чейин ошол адамга медициналык жардам көрсөткөн дарыгер катыша албайт. Көрсөтүлгөн чектөө адамды түздөн-түз текшерүүсүз жүзөгө ашырылуучу соттук-медициналык же соттук-психиатриялык экспертизаны жүргүзүүдө да колдонулат.

3-глава. Соттук экспертизаларды жүргүзүү

24-берене. Соттук-эксперттик уюмда соттук экспертизаны дайындоо жана жүргүзүү үчүн негиздер

1. Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдарында каралган соттук экспертизанын милдеттүү дайындоо учурларын кошпогондо, атайын билимдердин негизинде изилдөөнү өткөрүү жолу менен иштин жагдайын белгилөөнүн зарылдыгы соттук экспертизаны дайындоо үчүн негиз болуп саналат. Соттук экспертизаны дайындоо

8) уничтожать объекты исследований либо существенно изменять их свойства без разрешения органа (лица), назначившего судебную экспертизу.

3. Эксперт обязан:

1) принять к производству порученную ему руководителем соответствующей судебно-экспертной организации судебную экспертизу;

2) провести полное исследование представленных ему объектов и материалов дела, дать обоснованное и объективное заключение по поставленным перед ним вопросам, входящим в его компетенцию;

3) информировать орган (лицо), назначивший судебную экспертизу, обо всех установленных им фактах, свидетельствующих о необходимости расширения объема исследования, в том числе, как с привлечением новых судебных экспертов, так и путем организации производства других экспертиз;

4) не допускать порчи и повреждения вещественных доказательств, обеспечивая их максимальное сохранение в тех случаях, когда они вызваны характером исследования;

5) не разглашать сведения, которые стали ему известны в связи с производством судебной экспертизы, в том числе сведения, которые могут ограничить конституционные права граждан, а также сведения, составляющие государственную, коммерческую или иную охраняемую законом тайну, а также данные материалов дела;

6) обеспечить сохранность представленных объектов исследований и материалов дела.

Статья 22. Ответственность судебного эксперта

1. Судебный эксперт дает заключение от своего имени на основании оценки результатов проведенных исследований в соответствии с его специальными знаниями и несет за него персональную ответственность.

2. За ненадлежащее и (или) несвоевременное выполнение возложенных на него обязанностей судебный эксперт может быть привлечен к дисциплинарной, административной или уголовной ответственности в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

3. При выявившейся некомпетентности по имеющейся экспертной специальности эксперт может быть лишен сертификата компетентности.

Статья 23. Ограничения при организации и производстве судебной экспертизы

1. Эксперт подлежит отводу от участия в производстве судебной экспертизы и обязан немедленно прекратить ее производство при наличии оснований, предусмотренных процессуальным законодательством Кыргызской Республики.

2. В производстве судебной экспертизы в отношении живого лица не может участвовать врач, который до ее назначения оказывал указанному лицу медицинскую помощь. Указанное ограничение действует также при производстве судебно-медицинской или судебно-психиатрической экспертизы, осуществляемой без непосредственного обследования лица.

зарылдыгы тергөөчү, прокурор, алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн орган, сот тарабынан өз алдынча же болбосо айкын материалдардын же иштин материалдарынын болушуна жараша кызыкдар адамдардын өтүнүчү боюнча аныкталат. Соттук экспертиза тиешелүү токтом (аныктама) чыккан күндөн тартып дайындалган болуп эсептелет.

Соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдарына ылайык чыгарылган токтом (аныктама) жана аны жүргүзүүнү айкын соттук экспертке же соттук-эксперттик уюмга тапшыруу соттук экспертизаны жүргүзүү үчүн негиз болуп саналат.

2. Соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) эксперттин изилдөөлөрдү жүргүзүүсү жана корутунду берүүсү үчүн зарыл изилдөө объекттерин жана иштин материалдарын берет.

Соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) салыштырмалуу изилдөө үчүн үлгүлөрдү алат жана аларды Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдарында белгиленген тартипте ишке тиркейт. Зарыл учурларда үлгүлөрдү алуу соттук экспертизаны жүргүзүү тапшырылган эксперттин же адистин катышуусунда жүзөгө ашырылат.

3. Эгерде үлгүлөрдү алуу изилдөөнүн бир бөлүгү болуп саналган учурда жана соттук экспертизага сунушталган объекттерди пайдалануу менен эксперт тарабынан жүзөгө ашырылса, соттук экспертиза бүткөрүлгөндөн кийин үлгүлор аны дайындаган органга (жакка) жөнөтүлөт, же болбосо белгилүү бир убакка соттук-эксперттик уюмда сакталат.

Соттук эксперттин алдына чечүүгө коюлган маселелер дайындалуучу соттук экспертизанын түрүнүн компетенциясына ылайык туюндурулат жана соттук экспертиза дайындалган учурундагы иштин айкын, белгилүү жагдайларына негизденет. Маселелер айкын жана өзүнүн жыйындысында баарын камтыган мүнөзгө ээ болууга тийиш.

4. Соттук-эксперттик уюмда соттук экспертизаны жүргүзүү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген мөөнөттөрдө жүргүзүлөт.

25-берене. Кошумча жана кайталап соттук экспертизаларды жүргүзүү

1. Корутундунун тактыгы же толуктугу жетишсиз болгондо, ошондой эле мурда изилденген жагдайлар боюнча жаңы суроолор чыкканда, ошол эле же башка экспертке тапшырылуучу кошумча экспертиза дайындалышы мүмкүн.

2. Эксперттин корутундусунун тууралыгына шектенүү пайда болгон учурда башка экспертке же башка эксперттерге тапшырылуучу кайталап экспертиза дайындалышы мүмкүн.

3. Кайталап соттук экспертизаны дайындоодо баштапкы корутундунун тууралыгына шектенүү төмөнкүлөрдөн улам болушу мүмкүн:

1) корутундунун иштин материалдарына каршы келиши;

2) бир нече соттук эксперттердин корутундуларынын ортосундагы карама-каршылыктар;

3) баштапкы соттук экспертизаны жүргүзүүдө процесстик мыйзамдардын бузулушу;

4) корутундунун ички карама-каршылыктары (корутунду берүүнүн мүмкүн эместиги жөнүндө билдирүүнүн);

5) объектти изилдөөнүн толук эместиги;

Глава 3. Производство судебных экспертиз

Статья 24. Основания для назначения и производства судебной экспертизы в судебно-экспертной организации

1. Основанием для назначения судебной экспертизы является необходимость установления обстоятельств дела путем проведения исследования на основе специальных знаний, за исключением случаев обязательного назначения судебной экспертизы, предусмотренных процессуальным законодательством Кыргызской Республики. Необходимость назначения судебной экспертизы определяется следователем, прокурором, органом дознания, судом самостоятельно либо по ходатайству заинтересованных лиц, исходя из наличия конкретных материалов или материалов дела. Судебная экспертиза считается назначенной со дня вынесения соответствующего постановления (определения).

Основаниями для производства судебной экспертизы являются постановление (определение) о назначении судебной экспертизы, вынесенное в соответствии с процессуальным законодательством Кыргызской Республики, и поручение ее производства конкретному судебному эксперту или судебно-экспертной организации.

2. Орган (лицо), назначивший судебную экспертизу, представляет объекты исследований и материалы дела, необходимые для проведения исследований и дачи заключения эксперта.

Орган (лицо), назначивший судебную экспертизу, получает образцы для сравнительного исследования и приобщает их к делу в порядке, установленном процессуальным законодательством Кыргызской Республики. В необходимых случаях получение образцов осуществляется с участием эксперта, которому поручено производство судебной экспертизы, или специалиста.

3. В случае если получение образцов является частью исследований и осуществляется экспертом с использованием представленных на судебную экспертизу объектов, после завершения судебной экспертизы образцы направляются в орган (лицу), который ее назначил, либо определенное время хранятся в судебно-экспертной организации.

Вопросы, поставленные на разрешение перед судебным экспертом, формулируются исходя из компетенции рода назначаемой судебной экспертизы и основываются на конкретных, известных на момент назначения судебной экспертизы обстоятельствах дела. Вопросы должны быть конкретны и в своей совокупности носить исчерпывающий характер.

4. Производство судебной экспертизы в судебно-экспертной организации проводится в сроки, установленные законодательством Кыргызской Республики.

Статья 25. Производство дополнительной и повторной судебных экспертиз

1. При недостаточной ясности или полноте заключения, а также возникновении новых вопросов в отношении ранее исследованных обстоятельств может быть назначена дополнительная экспертиза, поручаемая тому же или другому эксперту.

2. В случае сомнения в правильности заключения эксперта может быть назначена повторная экспертиза, поручаемая другому эксперту или другим экспертам.

3. При назначении повторной судебной экспертизы сомнения в правильности первичного заключения могут быть вызваны:

6) зарыл учурларда изилдөөнүн заманбап натыйжалуу ыкмаларын, эксперттик изилдөөнүн усулдарын колдонбогондук.

4. Башка негиздер боюнча кайталап соттук экспертиза дайындоого жол берилбейт.

5. Кайталап соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомдо (аныктамада) тергөөчүнү, прокурорду, алгачкы текшерүүнү жүргүзүү органын же сотту кайталап эксперттик изилдөөгө түртмөлөгөн негиздер сыяктуу эле, жүйөлөр да милдеттүү түрдө көрсөтүлүүгө тийиш. Соттук экспертизага жөнөтүлүүчү материалдардын ичинде баштапкы соттук экспертизанын корутундусу милдеттүү тартипте болушу керек.

26-берене. Комиссиялык соттук экспертизаны жүргүзүү

1. Комиссиялык экспертиза татаал эксперттик изилдөөлөрдү жүргүзүү зарыл болгон учурларда дайындалат жана бир адистиктеги (профилдеги) бир нече эксперттер тарабынан жүргүзүлөт.

Комиссиялык соттук экспертиза бир нече эксперттер, бирок бир эксперттик адистиктеги экиден кем эмес эксперттер тарабынан жүргүзүлөт.

2. Экспертизанын комиссиялык мүнөзү аны дайындаган орган (жак) же болбосо соттук-эксперттик уюмдун жетекчиси тарабынан аныкталат.

Эксперттердин комиссиясы өзүнүн алдына коюлган маселелерди чечүү зарылдыгына жараша алдыдагы изилдөөлөрдүн максатын, ыраатын жана көлөмүн макулдашат.

3. Соттук экспертизаны жүргүзүү тапшырылган соттук эксперттердин комиссиясынын курамында ар бир эксперт алынган натыйжаларды кийин биргелешип талдоо менен изилдөөлөрдү толук көлөмдө жүргүзөт.

Жалпы пикирге келүү менен эксперттер эксперттердин биргелешкен корутундусун же корутунду берүү мүмкүн эместиги жөнүндө билдирүүсүн түзүшөт жана ага кол коюшат. Эксперттердин ортосунда пикир келишпестиктер пайда болгон учурда алардын ар бири же башкалар менен макул болбогон эксперт өзүнчө корутунду берет.

27-берене. Комплекстүү соттук экспертизаны жүргүзүү

1. Эгерде изилдөөлөрдү өткөрүү үчүн билимдердин ар түрдүү тармактарын үйрөнүү зарыл болгон учурларда комплекстүү экспертиза дайындалат. Ал өз компетенциясынын чектеринде ар түрдүү адистиктеги эксперттер тарабынан өткөрүлөт.

2. Эгерде комплекстүү соттук экспертиза жолу менен маселени чечүү үчүн ар түрдүү соттук-эксперттик уюмдардын кызматкерлеринин катышуусу зарыл болсо, анда аны уюштуруу тергөөнү дайындаган орган (жак) аркылуу жүргүзүлөт. Соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомдо (аныктамада) соттук экспертизаны уюштуруу менен алектенген жетектөөчү уюм милдеттүү түрдө дайындалат. Соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) жетектөөчү уюмга бардык изилденүүчү материалдарды жиберет. Комплекстүү соттук экспертизаны дайындоо жөнүндө токтом (аныктама) соттук экспертиза жүргүзүүнүн бардык катышуучуларына жиберилет.

3. Комплекстүү соттук экспертизаны уюштуруу жана жүргүзүү соттук-эксперттик уюмдун жетекчисине же болбосо бир нече соттук-эксперттик уюмдардын жетекчилерине жүктөлөт.

4. Эксперттик уюмдун жетекчиси экспертизаны дайындоо жөнүндө токтомго (аныктамага) ылайык берилген материалдар боюнча комплекстүү экспертиза өткөрүү

1) противоречием заключения материалам дела;

2) противоречиями между заключениями нескольких судебных экспертов;

3) нарушением процессуального закона при производстве первичной судебной экспертизы;

4) внутренней противоречивостью заключения (сообщения о невозможности дачи заключения);

5) неполнотой исследования объекта;

6) неприменением в необходимых случаях более эффективных современных методов, методик экспертного исследования.

4. Назначение повторных судебных экспертиз по иным основаниям не допускается.

5. В постановлении (определении) о назначении повторной судебной экспертизы обязательно должны быть указаны как основание, так и мотивы, которые побудили следователя, прокурора, орган дознания или суд прибегнуть к повторному экспертному исследованию. В числе материалов, направляемых на судебную экспертизу, в обязательном порядке должно быть заключение первичной судебной экспертизы.

Статья 26. Производство комиссионной судебной экспертизы

1. Комиссионная экспертиза назначается в случаях необходимости производства сложных экспертных исследований и проводится несколькими экспертами одной специальности (профиля).

Комиссионная судебная экспертиза производится несколькими, но не менее чем двумя экспертами одной экспертной специальности.

2. Комиссионный характер экспертизы определяется органом (лицом), ее назначившим, либо руководителем судебно-экспертной организации.

Комиссия экспертов согласует цели, последовательность и объем предстоящих исследований, исходя из необходимости решения поставленных перед ней вопросов.

3. В составе комиссии судебных экспертов, которой поручено производство судебной экспертизы, каждый эксперт проводит исследования в полном объеме с последующим совместным анализом полученных результатов.

Придя к общему мнению, эксперты составляют и подписывают совместное заключение экспертов или сообщение о невозможности дачи заключения. В случае возникновения разногласий между экспертами каждый из них или эксперт, который не согласен с другими, дает отдельное заключение.

Статья 27. Производство комплексной судебной экспертизы

1. Комплексная экспертиза назначается в случаях, если для проведения исследований необходимы познания разных отраслей знаний. Она проводится экспертами различных специальностей в пределах своей компетенции.

2. Если для решения вопроса путем комплексной судебной экспертизы необходимо участие сотрудников различных судебно-экспертных организаций, то организация производства происходит через орган (лицо), назначивший судебную экспертизу. В постановлении (определении) о назначении судебной экспертизы в обязательном порядке назначается ведущая организация, которая занимается

жөнүндө чечимди өз алдынча кабыл алууга жана анын өткөрүлүшүн уюштурууга да укуктуу.

5. Комплекстүү соттук экспертиза ар түрдүү адистиктеги эксперттер тарабынан жүргүзүлгөндө, алардын ар бири өздөрүнүн атайын билимдеринин чектеринде изилдөөлөрдү өткөрүшөт. Комплекстүү экспертизаны жүргүзүүгө катышкан эксперттердин корутундусунда ар бир эксперт кандай изилдөөлөрдү жана кандай көлөмдө өткөргөнү, кандай фактыларды белгилегени жана кандай тыянакка келгени көрсөтүлөт. Комплекстүү экспертизаны жүргүзүүгө катышкан ар бир эксперт алар тарабынан өткөрүлгөн изилдөөлөрдүн баяндамасын камтыган корутундунун ошол бөлүгүнө кол коет жана ал үчүн жоопкерчилик тартат. Көрсөтүлгөн комиссиянын эксперттеринин бири уюштуруучу-эксперттин ролун аткарышы мүмкүн; анын процесстик функциялары калган эксперттердин функцияларынан айырмаланбайт.

6. Жалпы тыянакты алынган натыйжаларга баа берүүгө жана ушул тыянакты туюндурууга компетенттүү эксперттер жасашат. Эгерде бир же бир нече эксперттер тарабынан аныкталган фактылар жалпы тыянактын негизи болуп саналса, бул корутундуда көрсөтүлүшү керек. Эксперттер ортосунда пикир келишпестиктер пайда болгон учурда алардын ар бири пикир келишпестикти пайда кылган бардык же айрым маселелер боюнча өзүнчө корутунду берүүгө укуктуу.

28-берене. Соттук-эксперттик уюмда соттук экспертизаны жүргүзүүдө процесстин катышуучуларынын болуусу

1. Соттук экспертизаны жүргүзүүдө Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдары тарабынан ушундай укук берилген жана буга соттук экспертизаны дайындаган органдын (жактын) кат жүзүндөгү уруксаты берилген процесстин катышуучулары болуусу мүмкүн. Бул учурда корутундунун кириш бөлүгүндө процесстин катышуучусунун статусу жана анын катышкандыгынын фактысы жөнүндө милдеттүү белги коюлат.

2. Соттук экспертизаны жүргүзүүдө катышкан процесстин катышуучулары изилдөөлөрдүн жүрүшүнө кийлигишүүгө укуксуз, бирок соттук экспертизанын предметине тиешелүү зарыл түшүндүрмөлөрдү бере алышат.

3. Соттук эксперт тарабынан корутунду түзүүдө, ошондой эле эгерде соттук экспертиза комиссиялык болуп өткөрүлүп жатса, соттук эксперттердин кеңешүү жана тыянактарын туюндуруу баскычында процесстин катышуучуларынын болуусуна жол берилбейт.

4. Эгерде соттук экспертизаны жүргүзүүдө катышкан процесстин катышуучусу соттук эксперттин ишине кийлигишкен учурда, соттук эксперт изилдөөнү токтотууга жана соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) процесстин көрсөтүлгөн катышуучусунун соттук экспертизаны жүргүзүүдө катышууга уруксатын жокко чыгаруу жөнүндө өтүнүч жасоого укуктуу.

5. Соттук-медициналык экспертиза жүргүзүлгөн адамды жылаңачтоо менен коштолгон ага карата изилдөөлөрдү жүргүзүүдө, ага ошол эле жыныстагы адамдар гана катыша алышат. Көрсөтүлгөн чектөө ошол изилдөөлөрдү жүргүзүүгө катышкан медициналык кызматкерлерге жайылтылбайт.

организацией производства судебной экспертизы. Орган (лицо), назначивший судебную экспертизу, направляет в ведущую организацию все исследуемые материалы. Постановление (определение) о назначении комплексной судебной экспертизы направляется всем участникам производства судебной экспертизы.

3. Организация и производство комплексной судебной экспертизы возлагаются на руководителя судебно-экспертной организации либо на руководителей нескольких судебно-экспертных организаций.

4. Руководитель экспертной организации вправе также самостоятельно принять решение о проведении комплексной экспертизы по представленным в соответствии с постановлением (определением) о назначении экспертизы материалам и организовать ее производство.

5. При производстве комплексной судебной экспертизы экспертами разных специальностей каждый из них проводит исследования в пределах своих специальных знаний. В заключении экспертов, участвующих в производстве комплексной экспертизы, указывается, какие исследования и в каком объеме провел каждый эксперт, какие факты он установил и к каким выводам пришел. Каждый эксперт, участвующий в производстве комплексной экспертизы, подписывает ту часть заключения, которая содержит описание проведенных им исследований, и несет за нее ответственность. Один из экспертов указанной комиссии может выполнять роль эксперта-организатора; его процессуальные функции не отличаются от функций остальных экспертов.

6. Общий вывод делают эксперты, компетентные в оценке полученных результатов и формулировании данного вывода. Если основанием общего вывода являются факты, установленные одним или несколькими экспертами, это должно быть указано в заключении. В случае возникновения разногласий между экспертами каждый из них вправе дать отдельное заключение по всем или некоторым вопросам, вызвавшим разногласия.

Статья 28. Присутствие участников процесса при производстве судебной экспертизы в судебно-экспертной организации

1. При производстве судебной экспертизы могут присутствовать участники процесса, которым такое право предоставлено процессуальным законодательством Кыргызской Республики, и на это дано письменное разрешение органа (лица), назначившего судебную экспертизу. В этом случае во вводной части заключения делается обязательная отметка о статусе участника процесса и факте его присутствия.

2. Участники процесса, присутствующие при производстве судебной экспертизы, не вправе вмешиваться в ход исследований, но могут давать необходимые пояснения, относящиеся к предмету судебной экспертизы.

3. При составлении судебным экспертом заключения, а также на стадии совещания судебных экспертов и формулирования выводов, если судебная экспертиза проводится комиссионно, присутствие участников процесса не допускается.

4. В случае если участник процесса, присутствующий при производстве судебной экспертизы, вмешивается в деятельность судебного эксперта, последний вправе приостановить исследование и ходатайствовать перед органом (лицом), назначившим судебную экспертизу, об отмене разрешения указанному участнику процесса присутствовать при производстве судебной экспертизы.

5. При проведении исследований, сопровождающихся обнажением лица, в отношении которого производится судебно-медицинская экспертиза, могут

29-берене. Эксперттин же эксперттер комиссиясынын корутундусу жана анын мазмуну

1. Зарыл изилдөөлөр жүргүзүлгөндөн кийин эксперт (эксперттер) өзүнүн атайын билимине ылайык изилдөөлөрдүн натыйжаларын баалоого негизделген ички ынанымы боюнча жазуу жүзүндө корутунду түзөт.

2. Корутунду эки нускада түзүлөт. Бир нускасы соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) жиберилет, экинчи нускасы соттук-эксперттик уюмда же соттук экспертте калат жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык сакталат.

3. Корутундунун ар бир бетине соттук эксперт (эксперттер) тарабынан кол коюлат. Эгерде соттук эксперт соттук-эксперттик уюмдун кызматкери болсо, анын колу тыянактардан кийин соттук-эксперттик уюмдун мөөрү менен күбөлөндүрүлөт.

4. Соттук эксперттин корутундусу кириш, изилдөө бөлүмдөрүнөн жана тыянактардан, ошондой эле атайылап жалган корутунду бергендиги үчүн же корутунду берүүдөн баш тартканы же качкандыгы үчүн жазык жоопкерчилиги жөнүндө соттук эксперт (эксперттер) эскертилгени жана ага Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдарына ылайык соттук эксперттин укуктары жана милдеттери түшүндүрүлгөнү жөнүндө кол коймо эскертмеден турат.

Соттук эксперттин же эксперттердин комиссиясынын корутундусунда төмөнкүлөр чагылдырылуусу керек:

1) соттук экспертизаны жүргүзүлгөн убак жана жер;

2) соттук экспертизаны жүргүзүү үчүн негиз;

3) соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) жөнүндө маалыматтар;

4) соттук экспертизаны жүргүзүү тапшырылган эксперт же эксперттер жөнүндө маалыматтар (фамилиясы, аты, атасынын аты, билими, адистиги, иш стажы, окумуштуулук даражасы жана окумуштуулук наамы, ээлеген кызматы);

5) эксперттин же эксперттер комиссиясынын алдына коюлган маселелер;

6) изилдөө объекттери жана экспертке соттук экспертизаны жүргүзүү үчүн берилген материалдар;

7) соттук экспертизаны жүргүзүүдө катышкан процесстин катышуучулары жөнүндө маалыматтар;

8) колдонулган ыкмаларды көрсөтүү менен изилдөөлөрдүн мазмуну жана натыйжалары;

9) натыйжаларды баалоо.

Эксперттин корутундусунун түзүмү жана мазмуну, анын ичинде комиссиялык, комплекстүү, кошумча жана кайталап соттук экспертизаларды жүргүзүүнүн натыйжаларын жол-жоболоштуруунун озгөчөлүктөрү Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталат.

30-берене. Корутунду берүүнүн мүмкүн эместиги жөнүндө билдирүү

1. Корутунду берүүнүн мүмкүн эместиги жөнүндө билдирүү төмөнкү учурларда түзүлөт:

1) эгерде коюлган маселе соттук эксперттин атайын билиминин чегинен тышкары чыкса;

присутствовать только лица того же пола. Указанное ограничение не распространяется на медицинских работников, участвующих в проведении указанных исследований.

Статья 29. Заключение эксперта или комиссии экспертов и его содержание

1. После производства необходимых исследований эксперт (эксперты) составляет письменное заключение по своему внутреннему убеждению, основанному на оценке результатов исследований, в соответствии с его специальными знаниями.

2. Заключение составляется в двух экземплярах. Первый экземпляр направляется органу (лицу), назначившему судебную экспертизу, второй экземпляр остается в судебно-экспертной организации или у судебного эксперта и хранится в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

3. Каждая страница заключения подписывается судебным экспертом (экспертами). Если судебный эксперт является сотрудником судебно-экспертной организации, его подпись после выводов заверяется печатью судебно-экспертной организации.

4. Заключение судебного эксперта состоит из вводной, исследовательской частей и выводов, а также подписки о предупреждении судебного эксперта (экспертов) об уголовной ответственности за дачу заведомо ложного заключения и отказ или уклонение от дачи заключения и разъяснении ему прав и обязанностей судебного эксперта в соответствии с процессуальным законодательством Кыргызской Республики.

В заключении эксперта или комиссии экспертов должны быть отражены:

1) время и место производства судебной экспертизы;

2) основания для производства судебной экспертизы;

3) сведения об органе (лице), назначившем судебную экспертизу;

4) сведения об эксперте или экспертах (фамилия, имя, отчество, образование, специальность, стаж работы, ученая степень и ученое звание, занимаемая должность), которым поручено производство судебной экспертизы;

5) вопросы, поставленные перед экспертом или комиссией экспертов;

6) объекты исследований и материалы дела, представленные эксперту для производства судебной экспертизы;

7) сведения об участниках процесса, присутствовавших при производстве судебной экспертизы;

8) содержание и результаты исследований с указанием примененных методов;

9) оценка результатов.

Структура и содержание заключения эксперта, в том числе особенности оформления результатов производства комиссионной, комплексной, дополнительной и повторной судебной экспертизы, определяются Правительством Кыргызской Республики.

2) соттук экспертке берилген материалдар корутунду берүү үчүн жараксыз же жетиштүү эмес болсо;

3) эгерде изилдөөлөрдүн усулдарын жана ыкмаларын илимий иштеп чыгуунун заманбап деңгээли коюлган маселелерди толук чечүүгө мүмкүнчүлүк бербесе;

4) коюлган маселелерди чечүүнүн илимий жактан иштелип чыккан усулу жок болсо;

5) эгерде белгилердин ашкереленген жыйындысы карама-каршылыктуу жана маселени маңызы боюнча чечүү үчүн жетишсиз болсо.

2. Корутунду берүүнүн мүмкүн эместиги жөнүндө билдирүү кириш, жүйөлөштүрүүчү жана корутунду бөлүктөн, ошондой эле атайылап жалган корутунду бергендиги үчүн же корутунду берүүдөн баш тартканы же качкандыгы үчүн жазык жоопкерчилиги жөнүндө соттук эксперт (эксперттер) эскертилгени жана ага Кыргыз Республикасынын процесстик мыйзамдарына ылайык соттук эксперттин укуктары жана милдеттери түшүндүрүлгөнү жөнүндө кол коймо эскертмеден турат.

3. Корутунду берүүгө мүмкүн эместиги жөнүндө билдирүүнүн материалдары боюнча кайталап соттук экспертиза дайындалышы мүмкүн.

31-берене. Материалдарды аткаруусуз кайтарып берүү

1. Материалдарды аткаруусуз кайтарып берүү төмөнкүдөй негиздер боюнча жүргүзүлөт:

1) соттук экспертизага берилген материалдарды процесстик жол-жоболоштуруудагы кемчиликтер;

2) тиешелүү адистер, жабдуулар, препараттар жок болгондо, бул тууралуу соттук экспертизаны дайындаган органга (жакка) дароо кабарландырылат;

3) соттук экспертизаны жүргүзүүнүн зарылдыгы болбой калган учурда тергөөчүнүн, прокурордун, алгачкы териштирүүнү жүргүзгөн органдын жазуу жүзүндөгү талабы болгондо.

2. Материалдарды, ушул берененин 1-бөлүгүндө каралбаган негиздер боюнча изилдөө жүргүзбөстөн кайтарып берүүгө жол берилбейт.

32-берене. Соттук эксперттин корутундусунун тууралыгынын жана калыстыгынын кепилдиги

Соттук эксперттин корутундусунун тууралыгы жана калыстыгы төмөнкүдөй кепилденет:

1) соттук эксперттин тапшырманын маңызы боюнча изилдөөнү толук жана ар тараптуу өткөрүүгө жана изилдөөнүн жүрүшүн жана натыйжаларын процесстин катышуучуларына түшүнүктүү формада баяндоо менен жазуу жүзүндө корутунду берүүгө милдеттенгени менен;

2) соттук эксперттин тыянактарынын тууралыгы жана корутундунун мазмуну үчүн жеке жазык жоопкерчилиги менен;

3) соттук экспертизаны жүргүзүү үчүн берилген материалдардын жана маалыматтардын аныктыгы жана толуктугу менен;

4) баштапкы маалыматтар толук эмес жана карама-каршылыктуу болгон учурда соттук эксперттин кошумча маалыматтарды берүүнү талап кылуу укугу жана Кыргыз

Статья 30. Сообщение о невозможности дачи заключения

1. Сообщение о невозможности дачи заключения составляется в случаях:

1) если поставленный вопрос выходит за пределы специальных знаний судебного эксперта;

2) ввиду непригодности или недостаточности для дачи заключения предъявленных судебному эксперту материалов;

3) если современный уровень научных разработок методик и методов исследования не позволяет однозначно решить поставленный вопрос;

4) отсутствия научно разработанной методики решения поставленного вопроса;

5) если выявленные совокупности признаков противоречивы и недостаточны для решения вопроса по существу.

2. Сообщение о невозможности дачи заключения состоит из вводной, мотивировочной и заключительной частей, а также подписки о предупреждении судебного эксперта (экспертов) об уголовной ответственности за дачу заведомо ложного заключения и отказ или уклонение от дачи заключения и разъяснении ему прав и обязанностей судебного эксперта в соответствии с процессуальным законодательством Кыргызской Республики.

3. По материалам сообщения о невозможности дать заключение может назначаться повторная судебная экспертиза.

Статья 31. Возврат материалов без исполнения

1. Возвращение материалов без исполнения производится по следующим основаниям:

1) недостатки в процессуальном оформлении материалов, предъявляемых на судебную экспертизу;

2) отсутствие соответствующих специалистов, оборудования, препаратов, о чем сразу уведомляется орган (лицо), назначивший судебную экспертизу;

3) наличие письменного требования следователя, прокурора, органа дознания, суда в случае отпадения необходимости в производстве судебной экспертизы.

2. Возвращение материалов без проведения исследования по основаниям, не предусмотренным частью 1 настоящей статьи, не допускается.

Статья 32. Гарантии правильности и объективности заключения судебного эксперта

Правильность и объективность заключения судебного эксперта гарантируется:

1) обязанностью судебного эксперта провести полное и всестороннее исследование по существу задания и дать письменное заключение с изложением в понятной участникам процесса форме хода и результатов исследования;

2) персональной уголовной ответственностью судебного эксперта за правильность выводов и содержание заключения;

3) подлинностью и полнотой материалов и информации, представляемых для производства судебной экспертизы;

Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларда соттук эксперттин корутунду берүүдөн баш тартуу укугу менен;

5) соттук эксперттин соттук экспертизанын тапшырмасынын маселелерин кайра туюндуруу жана өз демилгеси боюнча коюлган башка маселелерди чечүү укугу менен;

6) далил катары соттук эксперттин корутундусуна тергөөчүнүн, прокурордун, алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн органдын жана соттун акыркы бааны берүү укугу менен;

7) тергөөчүнүн, прокурордун, алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн органдын, соттун соттук экспертти суракка алуу, кошумча жана кайталап экспертизаларды дайындоо укугу менен;

8) иштин натыйжасына кызыкдар жактардын соттук экспертизаларды жокко чыгаруу жана дайындоо, кайталап жана кошумча соттук экспертизаларды дайындоо жөнүндө өтүнүч билдирүүгө укугу менен;

9) соттук эксперттин (экспертизаны жүргүзүүдө) сот, тергөө, башка мамлекеттик органдарга жана алардын кызмат адамдарына, ошондой эле башка жеке жана юридикалык жактарга көз карандысыздыгы менен.

4-глава. Соттук-эксперттик уюмдардын ишин каржылык, уюштуруучулук, илимий-усулдук жана маалыматтык жактан камсыз кылуу

33-берене. Соттук-эксперттик ишти каржылоо

1. Мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдардын иши бюджеттик каражаттардын жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган башка булактардын эсебинен каржыланат.

2. Мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларда соттук-эксперттик ишти жүзөгө ашыруу менен байланышкан кызматтарды көрсөтүүгө укуктуу.

3. Башка соттук-эксперттик уюмдар жана соттук эксперттер тарабынан жүргүзүлүүчү соттук экспертизалардын наркына акы төлөө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүзөгө ашырылат.

34-берене. Соттук-эксперттик ишти уюштуруучулук жана илимий-усулдук жактан камсыз кылуу

1. Мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдардын ишин уюштуруучулук жактан камсыз кылуу ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар тарабынан жүзөгө ашырылат.

2. Соттук экспертизаларды жүргүзүүнү илимий-усулдук жактан камсыз кылуу, ошондой эле соттук эксперттерди кесиптик даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдарга жүктөлөт.

35-берене. Мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдардын ишин маалыматтык камсыз кылуу

1. Уюштуруучулук-укуктук формасына жана менчигинин формасына карабастан уюмдар мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдардын жетекчилеринин суроо-талаптары боюнча соттук экспертизаларды өткөрүү үчүн зарыл маалыматтарды, өз продукциясынын үлгүлөрүн жана каталогдорун, техникалык жана технологиялык документтерин жана соттук экспертизанын усулдук жана ченемдик базасын түзүү жана жаңылоо үчүн зарыл

4) правом судебного эксперта требовать представления дополнительной информации и сведений в случае неполноты или противоречивости исходных данных и правом судебного эксперта отказаться от дачи заключения в предусмотренных законодательством Кыргызской Республики случаях;

5) правом судебного эксперта переформулировать вопросы задания судебной экспертизы и решать иные вопросы, поставленные по его инициативе;

6) правом следователя, прокурора, органа дознания и суда на конечную оценку заключения судебного эксперта, как доказательства;

7) правом следователя, прокурора, органа дознания, суда допроса судебного эксперта, назначения дополнительной и повторной судебных экспертиз;

8) правом лиц, заинтересованных в исходе дела, заявлять ходатайства об отводе или назначении судебных экспертов, назначении повторных и дополнительных судебных экспертиз;

9) независимостью судебного эксперта (при производстве экспертизы) от судебных, следственных, иных государственных органов и их должностных лиц, а также других физических, юридических лиц.

Глава 4. Финансововое, организационное, научно-методическое и информационное обеспечение деятельности судебно-экспертных организаций

Статья 33. Финансирование судебно-экспертной деятельности

1. Деятельность государственных судебно-экспертных организаций финансируется за счет бюджетных средств и иных источников, не запрещенных законодательством Кыргызской Республики.

2. Государственные судебно-экспертные организации вправе оказывать услуги, связанные с осуществлением судебно-экспертной деятельности, в случаях, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики.

3. Оплата стоимости судебных экспертиз, проводимых иными судебно-экспертными организациями и судебными экспертами, осуществляется в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

Статья 34. Организационное и научно-методическое обеспечение судебно-экспертной деятельности

1. Организационное обеспечение деятельности государственных судебно-экспертных организаций осуществляется уполномоченными государственными органами.

2. Научно-методическое обеспечение производства судебных экспертиз, а также профессиональная подготовка и повышение квалификации судебных экспертов возлагаются на государственные судебно-экспертные организации.

Статья 35. Информационное обеспечение деятельности государственных судебно-экспертных организаций

1. Организации, независимо от организационно-правовых форм и форм собственности, обязаны безвозмездно предоставлять по запросам руководителей государственных судебно-экспертных организаций информацию, необходимую для

башка маалыматтык материалдарды акысыз берүүгө милдеттүү. Мында мамлекеттик соттук-эксперттик уюмдар мамлекеттик, коммерциялык же мыйзам менен корголуучу башка сырларды түзгөн алынган маалыматтардын ачыкка чыгарылбашын камсыз кылышат.

2. Мамлекеттик соттук-эксперттик уюм иш боюнча соттук экспертиза бүткөндөн кийин соттон, алгачкы текшерүүнү жүргүзгөн органдан, тергөөчүдөн буюмдук далил болгон предметтерди эксперттик, илимий жана окутуучу-усулдук иште пайдалануу үчүн алуу жөнүндө өтүнүч жасоого укуктуу.

5-глава. Соттук-эксперттик иш жаатында эл аралык кызматташтык

36-берене. Соттук-эксперттик иш жаатында эл аралык кызматташтык

Соттук-эксперттик уюмдар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык илимий изилдөөлөрдү жүргүзүү, илимий жана усулдук маалыматтарды алмашуу, соттук эксперттерди кесиптик даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу максатында соттук-эксперттик ишти жүзөгө ашыруучу чет мамлекеттердин органдары жана кызматтары менен биргелешкен эл аралык байланыштарды түзүүгө укуктуу.

37-берене. Чет мамлекеттин компетенттүү органынын тапшыруусу боюнча соттук экспертизаны жүргүзүү

1. Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган, мыйзамда белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишим бар чет мамлекеттин компетенттүү органынын тапшырмасы боюнча соттук экспертиза жүргүзүлүшү мүмкүн. Эгерде Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган, мыйзамда белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимде башкача каралбаса, мындай учурларда соттук экспертизаны аткаруучу өлкөнүн мыйзамдары колдонулат.

2. Соттук экспертизанын наркына акы төлөө тапшырыкчы менен соттук экспертизаны аткаруучунун ортосунда түзүлгөн макулдашуу боюнча жүзөгө ашырылат.

38-берене. Чет мамлекеттин соттук эксперттерин тартуу менен соттук экспертизаны жүргүзүү

1. Соттук экспертизаны дайындаган орган (жак) өз демилгеси боюнча же болбосо соттук-эксперттик уюмдун жетекчисинин өтүнүчү боюнча чет мамлекеттердин соттук экспертиза жаатындагы адистерин тартуу жөнүндө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте өтүнүч жасоого укуктуу.

2. Чет мамлекеттердин соттук эксперттеринин катышуусунда соттук экспертизаны жүргүзүү соттук экспертизаны аткаруучу өлкөнүн процесстик мыйзамдарында, ошондой эле ушул Мыйзамда белгиленген тартипте жүзөгө ашырылат.

3. Соттук экспертизага катышкандыгы үчүн чет өлкөлүк адистерге акы төлөө жана аны өткөрүү менен байланышкан башка чыгымдардын ордун толтуруу тараптардын макулдашуусу боюнча жүзөгө ашырылат.

6-глава. Корутунду жоболор

39-берене. Ушул Мыйзамдын күчүнө кириши

Ушул Мыйзам расмий жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

проведения судебных экспертиз, образцы или каталоги своей продукции, техническую и технологическую документацию и другие информационные материалы, необходимые для производства судебной экспертизы, для создания и обновления методической и нормативной базы судебной экспертизы. При этом государственные судебно-экспертные организации обеспечивают неразглашение полученных сведений, составляющих государственную, коммерческую или иную охраняемую законом тайну.

2. Государственная судебно-экспертная организация вправе ходатайствовать перед судом, органом дознания, следователем о получении по окончании производства по делам предметов, являвшихся вещественными доказательствами, для использования в экспертной, научной и учебно-методической деятельности.

Глава 5. Международное сотрудничество в области судебно-экспертной деятельности

Статья 36. Международное сотрудничество в области судебно-экспертной деятельности

Судебно-экспертные организации вправе в соответствии с законодательством Кыргызской Республики устанавливать международные связи с органами и службами иностранных государств, осуществляющими судебно-экспертную деятельность, с целью проведения совместных научных исследований, обмена научной и методической информацией, профессиональной подготовки и повышения квалификации судебных экспертов.

Статья 37. Проведение судебной экспертизы по поручению компетентного органа иностранного государства

1. Судебная экспертиза может проводиться по поручению компетентного органа иностранного государства, с которым имеется вступивший в установленном законом порядке в силу международный договор, участницей которого является Кыргызская Республика. В этих случаях применяется законодательство страны исполнителя судебной экспертизы, если иное не предусмотрено вступившим в установленном законом порядке в силу международным договором, участницей которого является Кыргызская Республика.

2. Оплата стоимости судебной экспертизы осуществляется по договоренности между заказчиком и исполнителем судебной экспертизы.

Статья 38. Проведение судебной экспертизы с привлечением судебных экспертов иностранного государства

1. Орган (лицо), назначивший судебную экспертизу, вправе ходатайствовать о привлечении специалистов иностранных государств в области судебной экспертизы в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики, по собственной инициативе либо по ходатайству руководителя судебно-экспертной организации.

2. Проведение судебной экспертизы с участием судебных экспертов иностранных государств осуществляется в порядке, установленном процессуальным законодательством страны исполнителя судебной экспертизы, а также настоящим Законом.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү өзүнүн чечимдерин ушул Мыйзамга ылайык келтирсин.

Кыргыз Республикасынын Президенти **А. Атамбаев**

Бишкек ш.
2013-жылдын 24-июну
№ 100

3. Плата иностранным специалистам за участие в судебной экспертизе и возмещение других расходов, связанных с ее проведением, осуществляются по договоренности сторон.

Глава 6. Заключительные положения

Статья 39. Вступление в силу настоящего Закона

Настоящий Закон вступает в силу со дня официального опубликования.

Правительству Кыргызской Республики привести свои решения в соответствие с настоящим Законом.

Президент
Кыргызской Республики **А. Атамбаев**

г. Бишкек
24 июня 2013 года
№ 100